

KOIVISTON viesti

Nro 1 Tammikuu 2009

Koivistolaisten kotiseutulehti vuodesta 1944 lähtien

Tiedättekö?

1. Kuinka Ruotsin kuningas määräsi purjehdusta ja kauppaa harjoittaneet Koiviston talonpojat muuttamaan Viipuriin?
2. Minkä kylän miehet lahjoittivat v.1748 Koiviston kirkkoon taulun, joka esittää Pyhää Yrjöä taistelemassa lohikäärmettä vastaan?
3. Kuka oli Koiviston kunnan huoltolautakunnan puheenjohtajana vuosina 1942-1944?
4. Missä suhteessa Makslahti oli maamme suurin vientisatama?
5. Minä vuonna Koiviston kauppala ryhtyi rakentamaan aallonmurtajaa Kirkkolahden suojaksi?
6. Kuka koivistolainen oli tiettävästi Koiviston ensimmäinen perunanviljelijä?
7. Kuinka suuri oli Koivistolla vuonna 1939 sokerijuurikkaan kasvuala?
8. Kuka toimi Koiviston Partiotytöt-järjestön johtajana?
9. Kuinka paljon koivistolaisia palasi kotiseudulle jatkosodan aikana?
10. Arvatkaapa mitä seuraavat nimitykset tarkoittavat: Kirvesmatala, Lykky, Lyypekki, Välimeri, Riira, Lompka, Yläsaparo, Alasaparo, Täänkerta, Pohjanmeri, Lounatmeri ja Pienhieta?

Vastaukset 8:lla sivulla

Koiviston poika - lapsisotilas

TV1 lähetti Tosi tarina sarjassaan dokumentin koivistolaisesta Veikko Ilmastista, joka lähti jatkosotaan 12-vuotiaana. Tunnemme Ilmastin aktiivisena koivistolaisena, joka Helsingin Koiviston-juhlille kokosi näyttävän dvd:n Koivisto sanoin, kuvin ja visioin. Ilmastin elämään on ollut mahdollista tutustua myös hänen kirjassaan Koiviston poika ja Zhdanovin lupaus. Ohjelmatekijä Kirsi Markkanen oli koonnut ohjelman Ilmastista lapsisotilaan näkökulmasta, mikä antoi tarinalle kokonaan uuden ulottuvuuden.

Ilvastin kertomus väräytyksestään on ihmeellinen. Vuonna 1928 Koiviston kauppalassa syntyneen miehen kasvoilta välittyi sama päättäväinen innostus, kun pienellä pojalla päästessään puolustamaan kotiseutuaan. Ilmasti halusi talvisodassa menetetyt Koiviston takaisin, vaikka henki menisi. Mummolassa Korkeakoskella käydessään hän hakeutui lähistöllä kokoontuneen joukko-osaston komentajan, majuri Lagerlöfin puheille. Tämä suostuisi ottamaan pojan joukkoihin, jos saisi vanhemmilta luvan. Mumolta sai nimen tarvittavaan paperiin, kun Ilmasti kertoi tehtävän olevan vaaratonta kotirintamalla hääräävän porukan toimintaa. Lupa heltisi, määrämittainen sotilaspuku teetettiin, aseeksi löytyi lyhytperäinen italialaiselle ratsuväelle tehty kivääri. Joukko-osaston saatua liikkeellelähtö komennon, Ilmasti lähti mukaan.

Junamatka rintamalle alkoi riehakkaissa tunnelmissa. Kortinpeluu ja ronskit jutut saattelivat miehet matkaan. Laikon asemalla tilanne muuttui. Tykit purettiin vaunuista. Vihollinen oli lähellä. Ensimmäisessä vihollishyökkäyksessä kaatui kolme miestä. Sotilaspastorin ehtoollispuheessa muistutettiin, että tuleva on korkeamman huomassa. Kaikki eivät palaa. Ihmiset muuttuivat, hiljentyivät, rehvakkuus vaihtui joksi-kin muuksi, jonka pieni poikakin pystyi vahvasti aistimaan.

Ilmasti oli tykistöyksikön ratsulähetinä. Vaikkei hän varsinaisiin taistelutehtäviin osallistunutkaan, oli esikunnan ja patterien välillä kulkevien viestien toimitus totisinta totta. Hän näki läheltä kaatuneita ja haavoittuneita. Joukkosidontapaikan kokemukset olisivat voineet olla hyvinkin traumaattisia. Kahvinkeitto kivien suojassa oli koitua kohtalokkaaksi viholliskoneen tulittaessa. Tietämällä taipaleilla oli seurana vain ratsu, Liisa-hevonen. Pientä

luki Ilmastin kaunokirjoituksella mustakantiseen vihkoon kirjoittamia kokemuksia. Vihkoon oli kirjattu ensimmäisten pommitusten uhrimääriä, sodan kulkua, luetteleja sotasaaliista, hauskaltaakin kuulostava tarina papukajasta, joka osasi sanoa "saatanan Molotof". Sotilastakki ja kypärä, ase ja paatokseton, vilpiton asenne so-

lähettipojan kanssa. Pojat olivat mittailleet rohkeuttaan heittämällä tikkaa mahdollisimman lähelle. Ilmasti ei pelännyt lähelle lentäviä tikkoja. Kun jalkaterään osunut tikka halkaisi jalan luun, joutui Ilmasti joukkosidontapaikalle lastoitettavaksi. Pikkupoikien kisailu ja riitely päättyi yhteen Ilmastin mieleenpainuvimmaksi kokemukseksi. Haavoittuneiden ja kuolevien sotilaiden äänet ja sairaalan tuoksut olivat hankalia kestäviä. Ystävän, Luukkosen Vännin kanssa Ilmasti kertoi puhuneensa mahdollisesta omasta tai toisen kaatumisesta, kuolemasta pelotta.

Dokumentin monta tasoa.

Ilmastin kokemukset ja kertoma on yhtä aikaa lapsen huomiota ja sodan kokeneen tilitystä. Wärtsilän ilmatilassa käyneen ilmataistelun alta lapsen mieleen oli jäänyt vapaana juoksentelevat kotieläimet, sika ja kanat. Metsässä ei pelottanut, mutta lujaa kannatti ratsastaa, jottei tarkka osuisi. Oman joukkueen sotilaat kohtelivat Ilmastia hyvin. Lapsi koki olevansa jotenkin erityisessä asemassa. Niin erikoisessa, että oli täysin oikeutettu

neuvomaan pääpuseeristoa sotastrategiassa ja tykkien sijoittelussa.

Miten paljon paremmin noille lapsille olisikaan sopinut lumilinnaleikit ja lumisotasilla olo, jota

arkistonauhalla näytettiin. Ohjelmassa oli paljon mustavalkoista arkistofilmiä sota-ajan tapahtumista, pikkupoikien ja perheiden elämästä, sekä Koivistosta. Kerkoksia oli useita: Veikko Ilmastin tarina, tiivistä ajankuvaa, raotus sotaveteraanien yhteisöllisyyteen ja lämmin sukupolvien kohtaaminen. Näkökulma oli yleisinhimillinen. Veikko Ilmastin sanat Mikaelille: "Sodassa ei osuman saatua nousta ylös kuten tietokonepelissä, ja sodan käymiseen pitää olla syy, hyvä syy", ovat korruttomuudessaan puhuttelevia.

poikaa seurasi autoilla metsätai- paleilla mahdollinen väijy. Veikko Ilmasti ei kuitenkaan pelännyt. Pelokas ei myöskään ollut Ilmastin sisar, pikkulotta, joka pyrki myös rintamatehtäviin. Tai ehkä kerran pelko valtasi mielen, kun Koiviston salmen yli melottaessa viholliskone lensi niin läheltä ja matalalta, että olisi helposti voinut ampua tytön.

Kansakoulukäsialalla kirjoitettu päiväkirja

Ohjelma esitti konkreettisella tavalla lapsuuden mittakaavan. Nyt samanikäinen sukulaispoika

pivat molemmille pojille. Tuntui suorastaan helpottavalta kuulla, että Mannerheim oli käskenyt kotiuttaa kaikki lapset rintamalta, ennenkuin pahin olisi päässyt tapahtumaan.

Lapsisotilaita oli muitakin. Ohjelmassa haastateltiin rintamalla 16- ja 15-vuotiaina sotineita veteraaneja, kiväärimiehiä. Lapset olivat mukana vapaaehtoisina täydennysjoukkoina. Vapaaehtoisuuden vapaaehtoisuus jäi katsojien arvailun varaan. Juoksuautojen sotilaiden, poikien arat kasvot kertovat jotain. Paljon jäi dokumentissa myös kertomatta.

Ilmasti kertoi riitaantuneessa

Riikka Salokannel

Riikka Salokannel
Päätoimittaja

Mikkihiiri merihädässä

Hiuli hei, huolta nyt ei, merimies näin käy merta päin. Hiuli hei, pelkoa ei, merimies tunne ei.

Pelottaako? En osaa sanoa. Jännittävältä tuntuu vähintäänkin. Vain muutaman hetken päästä seilaan maailman meriä kuunari Helenan miehistönä. Hoi laivuri Julius, perässä tullaan. Ja vapaavahdissa keittiössä ajattelen kaksikymppistä Rauha(mummoani), joka kokkasi Alli-kaljaasin pentterissä.

Vielä en saa ajatuksiani merelle saakka, vaan mielessäni pyörivät ajatukseni pelosta. En ole kovin hyvä matkustamaan, sillä jännitän, ehkä pelkäänkin matkoja, tai ainakin olen juuri ennen matkaa ja matkan alkupäivinä hermona. Mitä pelkään? Tulevasta reissusta ainakin merisairautta, jota en ole vielä kokenut, kipua ja pahaa oloa. Vastuukin pelottaa. Osuudellamme on aika pieni miehistö, joten vahtivuoroja ja tehtäviä riittää. Kannella pitäisi pysyä, ja tulla hukummatta kotiin.

Veikko Ilmaston kasvot ja ilme olivat avoimen vakuuttavat, kun hän dokumentissa kertoi lapsisotilaan kokemuksistaan ja vakuutti ettei pelännyt. En usko, että aika olisi tällaisen muiston kullannut. Miksei häntä pelottanut? Hän ei pelännyt kuolemaa, vaikka tiedostikin sen mahdollisuuden. Pelko ei näytä olevan hänelle tai siskolleen mikään vallitseva mielentila, päinvastoin. Eikö Veikko lapsellisuuttaan ymmärtänyt pelätä? Mutta pelkääväthän lapsetkin. Mitä pelko on?

Kyselin mitä ihmiset pelkäävät. Saavutetun menettämistä, oli yksi vastaus, saavutetun aseman, omaisuuden, ihmisten. Kun jatkoin kyselyäni, ei asia ollutkaan ihan niin yksiselitteinen. Ei sitä aseman, omaisuuden tai edes läheisten ihmisten menettämistä sellaisenaan pelkää, vaan se luopuminen pelottaa, jatkui vastaus. Kipua ja pahaa oloa sekun on – luopumisen tuska.

Laivan vahtivuoron sujuminen pelottaa myös, osaanko, kykenenkö, jaksanko. Vastuu ja pelko siitä, kykeneenkö vastuun kantamaan, kulkee ainakin jokaisen vanhemman mielessä. Vastuu lapsista, läheisistä ihmisistä, isoista ja pienistä on pelottavaakin. Pystyykö toisesta ihmisestä huolehtimaan tässä ja nyt – entä kauempaa.

Läheisessä vaihtoehdotatterissa juhlistetaan 70 vuotta täyttävää Kaj Chydeniusta Silta kaatui, meri kohahti – konsertilla. Toinen Chydeniuksen lauluista koottu esitys pyörii näyttämöllä 12. vuotta. Älä elämää pelkää, on näytöksen nimi. Minusta tuntuu, että pikkupoika Ilmasti ei pelännyt kuolemaa, mutta ei hän ole pelännyt elämääkään. Mikkihiiren tavoin: pelotta merta ja elämää päin.

Hartaast'

Uusi alku – uudet kujeet

Suomen kansalla on paljon hyviä sananlaskuja. Ne kattavat melkein koko elämän alueen. Ne tuntuisivat olevan aina voimassa, nasevia ja lyhykäisyydessään totuutta paljastavia.

On tosin muutamia, jotka yleistävät liiaksi ja loukkaavat jotakin ihmisryhmää, erityisesti sairaita tai muuten poikkeavia. Mutta suurin osa on hyviä ja sellaisia, jotka löytävät selkeästi keskeisen asian, tai ainakin asian ytimen. Esimerkiksi tämä, että "parempi virsta väärään, kuin vaaka vaaraan" tai tämä:

Ystävyydestä on myös yksi hyvä, tämä, että: "parempi pyy pivossa kuin kymmenen oksalla".

Uusi vuosi on aina uuden alku. Uusi alku sisältää loputtomasti mahdollisuuksia ja toivoa. Uuden vuoden yönä me saatamme tehdä paljon hyviä lupauksia, että olemme kilttejä toisillemme ja ajattelemme rakkaimpiemme asioita enemmän kuin omiamme kannustaen ja auttaen. Mutta pian putoamme vanhoihin tapoihin ja tottumuksiimme. Joskus jopa vaadimme toisilta, että heidän täytyy sopeutua meihin, eikä meidän heihin. Meidän mielipiteemme pitäisi hallita, sillä sehän on varmasti oikea. Muut tarkistakoot kantojansa. Vanha malli on meille sopivampi kuin uusi. Ja varmasti turvallisempi.

Joskus olemme saaneet kokea, kun uusi johtaja tulee työpaikallamme. Hän saattaa olla korkeasti oppinut, kirjaviisas ja osaava. Hän ei kysele keneltäkään vanhalta työntekijältä entisiä käytäntöjä, vaan tietää miten pitäisi toimia hänen alaisuudessaan. Pikkuhiljaa työpaikan täyttää hiljainen masennus, jota taas voi seurata, että uusi luuta pyyhkii vanhoja työntekijöitä kokonaan pois ja hankkii uusia mieleisiään tilalle. Mutta onneksi joskus käy niinkin, että uusi luuta alkaa tutkiskella itseään ja ottaa oppia vanhoista ja kokeneista. Silloin kaikki lähtee pyörimään hyvin ja tulokset saattavat parantua tosi

paljon. Aika paljon viihtyvyys työpaikoilla ja perheissä riippuu asenteista ja ilmapiiristä, missä elämme.

Rakkaus on ihmisen paras tuote. Se on opittu Jumalalta itseltään esimerkin kautta. Joku on sanonut, että "rakkaus on kekseliäs". Sillä on paljon keinoja saavuttaa toisen ihmisen luottamus, vieläpä vastarakkaus. Rakkaus saa joskus jopa vihollisen tai kateellisenkin muuttamaan mieltään ja luomaan suotuisimmat lähtökohdat yhteistoiminnalle. Rakkaus on ihme-eliksiiri. Se antaa toisellekin mahdollisuuden uuteen alkuun, uuteen yrittämiseen. Ja mikä ihmeellisintä, rakkaus löytää itsessään varaa parannuksen tekemiseen, muutokseen ja antaa tilaa uusille kujeille.

Jumala on ainut, joka voi olla "sama eilen, tänään ja iankaikkisesti". Hänen ei tarvitse muuttua, sillä Hän on läpeensä täynnä rakkautta. Hänellä on varaa antaa loputtomasti katuvaisille, nöyrille sieluille anteeksi ja uuden alkamisen mahdollisuuksia. "Hänen armonsa on uusi joka aamu, hänen uskollisuutensa on suuri". Itsekkäisiin tottumuksiinsa juuttunut ihminen voi luottavasti kääntyä Hänen puoleensa ja pyytää suurta, perin pohjaista muutosta elämäänsä. Varsinkin meillä, jotka olemme heikkoja ja vajavaisia monessakin suhteessa, vieläpä syvästi epäonnistuneita unelmissamme paremmasta elämästä ja paremmasta itsestämme, Meillä juuri on mahdollisuus kääntyä Vapahtajamme turvissa Luojamme puoleen ja pyytää, että hän muotoilisi meistä "uuden saviastian jaloon käyttönsä sopivaksi".

Uutena vuonna sopii hyvin kerrata Paavalin lausetta:

(Fil. 3:13-14). Ja rakkauden kekseliäs voima on jokaisen käytettävissä tänäkin armonvuonna 2009.

"Unohtaan sen, mikä on takana, ja kurottautuen sitä kohti, mikä on edessäpäin, minä riennän kohti päämäärää, voittopalkintoa, johon Jumala on minut tivaallisella kutsumisella kutsunut Kristuksessa Jeesuksessa"

Onnellista Uutta Vuotta toivotellen
Valma Luukka

KOIVISTON viesti

Toimitus ei vastaa sille lähetetystä materiaalista. Lehden vastuu ilmoituksista rajoittuu ilmoitushintaan.

Kirjoittajat vastaavat tekstien sisällön oikeellisuudesta ja toimittamiensa kuvien käyttöoikeuksista.

Toimitus voi tarvittaessa lyhentää tai muokata sille toimitettua aineistoa.

Liikeilmoitukset 50 snt/ppm
Kuolinilmoitukset 34 snt/ppm

Lasten kuvalliset onnittelet 6e/kpl

Aineisto mieluiten digitaalisena:
studio@salokanneltoivonen.fi

Muussa tapauksessa paperikopiot ja/tai disketti tai CD-levy sekä valokuvat postitetaan osoitteeseen:

Studio Salokannel & Toivonen,
Koiviston Viesti p. 03 7824 553
Rauhankatu 8, 15110 Lahti.

Aineisto palautetaan vain jos mukana on postimerkillä varustettu palautuskuori osoitteineen.

Tilaukset, osoite- ym. muutokset aina kirjallisena edellämainittuun osoitteeseen. Laita korttiin postitusosoite ja laskutusosoite, mikäli ne eivät ole samat. Tilauksia ei tarvitse uusia.

Seuran jäsenmaksu 20e, sisältää vuoden jäsenlehdet. Seuran kautta voi myös maksaa Karjalan Liiton jäsenmaksun 5e. Lehdessä julkaisemattomia artikkeleita ja kirjoituksia tullaan julkaisemaan seuran nettisivuilla www.koivistolaiset.net

Jäsenlehden postituksesta pohjoismaihin +2e/vuosi, eurooppaan +7 e/vuosi muualle maailmaan +12 e/vuosi Pankkiyht. Nordea Lahti 109130-305880

Päätoimittaja
Riikka Salokannel, 0400 94 96 95
Toimittajat
Ina Ruokolainen ja Anders Mård
Kuvatoimitus ja taitto
Rami Toivonen, 0400 780 398

ISSN 0780-1289

KUSTANTAJA:

Suomen Koivisto-Seura r.y.

Jäsenlehti

Ilmestyy kerran kuukaudessa, kuun 25. päivänä.

Lehteen tarkoitettujen ilmoitusmateriaalin tulee olla toimituksessa lehden ilmestymistä edeltävän kuun lopulla.

Koivistolaismallia myssyynkin

Ajatus myssyn neulomisesta lähti siitä, kun sovittelin valmiita koivistolaislapasia ja mietin sitten, minkä asusteen kanssa näitä nyt sitten pitää, kun ovat niin kirjavat. Myssy ja lapaset urheiluasunon käyvät hyvin.

Käyttämäni lanka on melko ohutta Sisu-lankaa väreit 1012, 1088, 4219 ja 8755

Kokeilumyssy syntyi näin.

Luo 140 silmukkaa ja siirrä ne pyöröpuikoille. Kudo 2n, 2o 7,5 cm. Aloita kuvio-neule lapasten ohjeen mukaan (Koiviston Viesti no 11/2006) tummanharmaalla ja luonnonvaalealla. Neulo yksi ruudukko ja vaihda värit petroolinvihreään ja punaiseen, neulo toinen ruudukko. Työn korkeus on nyt n. 8cm. Siirrä silmukat sukka-putkille ja aloita karkikavennus 1s jokaisen putkikon alussa ja lopussa joka kierroksella, kunnes silmukat loppuvat. Päälaella muodostuu hauska kuvio.

Oma arviointini myssystä on, että se lämmin ja leveä reunus on ryhdikäs, pysyy hyvin päässä. Kannattaisi ehkä kokeilla kaapeampaa reunaosaa, ehkä vain 4cm:n levyistä, jolloin kuvio-osaan tulisi yhden ruudukon korkeus lisää. Joku kenties haluaa jatkaa tuotekehittelyä!

Terveisin
Maijaleena Leivo
Koivistolla 1943 syntynyt evakkotyttö Porvoosta

Yhteystiedot
0400-575625
019-668408
maijaleena.leivo@pp.inet.fi

– Puheenjohtajalt' iteltää –

Uusi vuosi on alkanut monien haasteiden edessä. Kirjapaino, jossa Koiviston Viestiä on painettu, on joutunut lomauttamaan henkilöstönsä, joten lehdelle on jouduttu etsimään uusi painopaikka. Logica Oy, jolle jäsenrekisterin ylläpito siirtyi Sampo pankilta, lopettaa jäsenrekisterien ylläpidon ja on irtisanonut sitä koskevan sopimuksen, joten seura joutuu kevään aikana harjoittelemaan, miten jäsenasiat hoidetaan. Karjalan Liiton jäsenrekisterin kanssa on niin ikään ongelmia. Lisäksi seuran sihteeri Marja-Leena Montonen on joutunut sairauslomalle ja joudumme järjestämään sihteerin tehtävien hoidon alkuvuonna uudelle pohjalle. Aivan kuin ei riittäisi, että koko maa on vajoamassa taantumaan, niin tulee kaikenlaisia lisäongelmia.

Päivä on kuitenkin alkanut pidetä kevättä kohti mentäessä ja siihen on vain uskottava, että hyvät ajat palaavat ja että myös seuran hallinnolliset ongelmat saadaan hyvällä yhteistyöllä ratkaistua ja hoidettua.

Koivistolaisuus on ollut näytävästi esillä tiedotusvälineissä. Taidekeskus Salmela täyttää tänä vuonna 20 vuotta. Kuten muistamme, keskuksen johtaja Tuomas Hoikkala valittiin ensimmäiseksi vuoden koivistolaiseksi. Helsingin Koivisto-juhliilla julkaistun DVD levyn tekemisessä keskeisesti mukana ollut Veikko Ilmastia ja hänen elämänsä selostettiin ja näytettiin televisiossa. Minulla on sellainen käsitys, että Koivistoon ja koivistolaisuuteen suhtaudutaan yleisesti myönteisesti. Siihen on Suomen Koivisto-Seuran hyvä perustaa toimintansa ja ylläpitää tätä myönteistä asennetta. Ja siihen voi jokainen koivistolainen ja heidän jälkeläisensä vaikuttaa tuomalla eri yhteyksissä esille koivistolaisuutensa.

Toivotan seuran jäsenille ja lehden lukijoille hyvää vuoden jatkoa.

Jarmo Ratia

Rakkaamme

Rosa Inkeri TORKKELI

s. 3.2.1919 Koivistolla
k. 12.12.2008 Perniössä

Kaivaten
Omaiset
Muut sukulaiset ja ystävät

*Mun kanteleeni kauniimmin
taivaassa kerran soi.
Siellä uusien äänien suloisin
mun suuni laulaa voi.*

*Oi hallelujaa rakkaalle
mun Jeesukselleni.
Ah autuas on päivä se,
kun pääsen luoksesi.*

Siunaus toimitettu Kemiön kirkossa 20.12.2008.

Rakkaamme

Kaarina HENRIKSSON

os. Ruottu
s. 12.9.1929 Koivistolla
k. 28.12.2008 kotonaan Turussa

Kaipauksella muistaen
Eero
lapset perheineen

*Enkeli otti häntä kädestä ja sanoi:
"Tule, minä vien Sinut
taivaan kotiin"*

Siunattu 9.1.2009 sukulaisten ja ystävien läsnäollessa.
Kiitos osnotosta.

**Suomen
Koivisto-Seura r.y.**
Perustettu 1948

Toimii koivistolaisten yhdysseiteinä
- järjestää kotiseututilaisuuksia
- harjoittaa julkaisutoimintaa
- suorittaa kotiseutukulttuuriin liittyvää kokoamista ja tallentamista.

www.koivistolaiset.net

Puheenjohtaja, Jarmo Ratia
Museokatu 24 A 20, 00100 Helsinki
puh. 09-447 748, 040-745 2627
Varapuheenjohtaja, Juha-Veikko Kurki
Koivistontie 2 C, 02140 Espoo
puh. 09-541 6751, 0400-601 838
Sihteeri, Marja-Leena Montonen
Susisuontie 36, 06200 Porvoo
puh. 019-668 811, 040-500 5026
varalla Riitta Nurmi, Porvoo
Taloudenh. Karjalan Tilikeskus/Vitikainen
Ratakatu 47, 53100 Lranta p. 05-5448850

Perinnetoimikunta, Jorma Simola pj.
Proomukatu 6 A 14, 15140 Lahti
puh. 040-564 9341
Taidetoimikunta, Leena Airaksinen pj.
Metsäpirtintie 10 A 1, 02130 Espoo
puh. 09-455 0501
Senioritoimikunta, Helge Teikari pj.
07190 Halkia
puh. 019-664 8112
Hallituksen muut jäsenet:
Hannu Veijalainen, Lahti. 03-228 5621
varalla Raimo Kyytsönen, Mäntsälä

Eero Antikari, Piikkiö. 050-525 5174
varalla Airi Saarinen, Turku
Seppo Mäkinen, Anjalankoski. 040-506 0430
varalla Martti Karvonen, Kausala
Esko Kaukiainen, Tuusula. 0400-800 752
varalla Pertti Hämäläinen, Espoo
Virpi Huhtanen, Espoo. 0440-501 806
varalla Risto Kaukiainen
Hanna Silfver, Piispanristi. 02-243 2940
varalla Tuula Koppinen, Espoo
Tuula Raukola, Kotka. 044-522 8098
varalla Mirja Haapanen, Hamina

Koivisto-säätiö:
Hallituksen pj. Sirpa Taskinen
Intiankatu 11, 00560 Helsinki
puh. 09-797 011
Säätiön asiamies Pertti Hoikkala
Vanha Veckjärventie 11, 06150 Porvoo
puh. 040-583 5397
koivisto-saatio@kolumbus.fi

Isovanhemmuus on taas arvossa

Valo- ja elokuvat hyvä silta sukupolvien yli

Kylämummot, kouluvaarit ja muut perheiden tueksi haluttu ikäihmiset ovat viime vuosina osoittaneet, miten suuri merkitys isovanhemmuudella edelleen on yhteiskunnassa.

Rikkaimmillaan isovanhempien ja lastenlasten yhteinen aika siirtää tarinoita ja perinteitä sukupolvelta toiselle. Mutta mummot, papat, äijät, mammat ja muut seniorit voivat saada myös apua ja oppia nuoremmiltaan.

Nyt onkin aika kaivaa esiin vanhat valokuvat, kaitafilmit ja videofilmit ja siirtää ne digitaaliseen muotoon. Lapsenlapset kyllä osaavat auttaa ja ovat kiinnostuneita puuhasta, vakuuttaa Suomen Isovanhemmat ry:n puheenjohtaja Pekka Leinonen.

Suomen Isovanhemmat on jo kaksi kertaa järjestänyt Sillat-elokuvafestivaalin yhteistyössä OK-opintokeskuksen ja paikallisten järjestöjen kanssa, lokakuussa 2008 Kuopiossa ja tammikuussa 2009 Lahdessa.

Festivaaleilla oli tarjolla runsas ohjelmisto elokuvia, joita eri-ikäiset ihmiset voivat katsoa yhdessä. Lahdessa järjestetyssä keskustelutilaisuudessa kävi selväksi, miten tärkeitä sillat sukupolvien välillä ovat.

- Isovanhemmuus on nyt ajankohdainen aihe, moni taho on ottanut teeman esiin. Ikäihmiset ovat entistä paremmassa kunnossa ja heitä on niin sanotusti ”vapailta markkinoilla”. Toisaalta perheet joutuvat liikkumaan työn takia, minkä vuoksi omat isovanhemmat voivat olla kaukana. Mummojen ja pappojen syleille on kysyntää esimerkiksi päiväkodeissa, Mannerheimin lastensuojeluliiton Lahden yhdistyksen toiminnanjohtaja Jyrki Malinen pohdiskeli.

- Isovanhemmuus ei ole vain sitä, että minulla on tietty määrä omia lapsenlapsia, sillä voin olla aina mummo jollekin lapselle. On kahdenlaista tietoa: koulutusta ja kirjatietaa sekä toisaalta perimätietoa. Jos perimätieto katkeaa, osa sivistyksestä jää lapsilta saamatta. Toivottavasti isovanhemmista jää myös hauskoja muistoja kuten minulla Leonard-papan isosta masusta, jonka päältä laskin mäkeä, Päijät-Hämeen elokuvakeskuksen

puheenjohtaja Ulla Koskinen-Laine kertoi.

Kuvilla muistot esiin

Miksi sitten valokuvat tai vanhat filmit ovat tärkeitä? Pekka Leinonen kehottaa ottamaan ne käyttöön, koska usein muistelot menevät lapsilta ja nuorilta ohi.

- Minullekin mummo kertoi paljon merkittäviä asioita, mutta eivät jääneet mieleen. Nyt olen lastenlasten kanssa yrittänyt toimia niin, etteivät he koe muistojen siirtämistä tuputtamisena. Kuvissa on se hyvä, että ne ovat olemassa, sillä niiden yhteyteen voi merkitä paljon muistoja talteen. Muistakaa merkitä kuvaanne ajoissa vähintään henkilöt ja paikat, Leinonen patisti yleisöä.

Leinonen näytti tilaisuudessa itse pätkiä noin kymmenen vuotta sitten ottamastaan videosta, jossa kolme tyttären tytärtä puuhaili pihahommissa. Pikkuneitien puuhissa vesiletkun ja muiden kesäisten hommien parissa ei ole mitään erityistä, mutta silti filmistä tuli myöhemmin suuri menestys kotiyteisössä.

Pekka Leinonen kannusti Chaplin-knalli päässään isovanhempia näyttämään ja käyttämään vanhoja kuvia ja filmejä perinteen siirtoon.

Isoisä sai lapsenlapset kiinnostumaan elokuvanteosta niin vahvasti, että he toteuttivat omat versionsa Harry Potterista ja Pirates of Caribbean –seikkailufilmistä.

- Kun näytin filmin noin 15-vuotiaille neidoille, he nauroivat ihan maha kippurassa. Samalla sanoin, että voisitte ehkä itsekin kuvata jotain. Muutaman päivän kuluttua tytöt tulivat ja näyttivät tekemänsä Harry Potter –elokuvan.

Yhdessä tekeminen on tärkeää, mutta silti Leinonen kehottaa antamaan lapsille tilaa tehdä omat ratkaisunsa. Isovanhemmat voivat olla käytettävissä ja hyvänä yleisönä.

- Pääasia, ettet petä lasta. Jos olet liian väsynyt, ei pidä luvata muuta kuin sen, minkä jaksaa.

Vanhojen kuvien tai filmien muuntamista digitaaliseen muotoon ei Leinosen mielestä myöskään tarvitse pelätä, vaikka ei itse osaisi. Apua saa esimerkiksi valokuvausliikkeistä, mutta useimmiten selviää kääntymällä lastenlasten puoleen.

- Monilla meistä on kokemusta siitä, että lapsenlapset auttavat meitä digiboksin tai kännykän kanssa tai kertovat, mikä on hymiö. Roolit ovat muuttuneet: ennen me autoimme lapsiamme, nyt lapsenlapset neuvovat meitä.

Yhteisiä elokuvakokemuksia

Vaikka nykyisten ja -nuorten katsomat elokuvat ovat aivan erilaisia kuin 1940- tai 1950-luvulla kasvaneiden isovanhempien, voi yhteinen sävel silti löytyä katsomosakin. Monet ennen 1980-lukua tehdyt filmit ovat klassikkoja, jotka kelpaavat nuorellekin yleisölle.

Totta kai jokaisella sukupolvella on aivan omat kokemuksensa, joita voivat ymmärtää täysin vain he. Eläkeläisten yleisöstä löytyi omat kannattajansa Suomi-filmeille Prinsessa Ruuselle ja Ilonan Karitsalle ja toisaalta Pikku Heidille tai James Deanin tähdittämälle Nuorelle kapinalliselle.

Nykyajan ”elokuvasadut” ja valtavat viihdekeskukset voivat silti viehättää myös niitä, joiden ensimmäiset elämykset syntyivät Kamera kiertää –katsauksilla ”pilatuista” Walt Disneyn piirretyistä ja pimeistä elokuvasaleista.

- Minä olen katsellut lapsieni kanssa jopa kauhuleffoja ja muistuttanut aina, että niin kauan ei ole hätää, kun kuvaaja on paikalla. Vasta sitten homma menee vakavaksi, jos kuva yhtäkkiä meneekin pimeäksi. Tytär joskus syyttikin, että olen vesittänyt häneltä monta hurjaa kauhukokemusta, Leinonen nauraa.

Juuri turvallisuus onkin yksi niistä asioista, joita ikäihmiset voivat lapsille tarjota osana yhdessäoloa. Joskus se tarkoittaa yhdessä katsomista, joskus selvien rajojen asettamista ja tv:n sulkemista. Näistä asioista on puolestaan hyvä sopia myös lasten omien vanhempien kanssa.

- Kaikkein surullisimpia ovat ne tarinat, etteivät isovanhemmat saavata lapsenlapsiaan. Kasvatuseriaatteet voivat olla erilaisia, mutta sen verran niistä pitäisi sopia, että yhteys säilyisi.

Ina Ruokolainen

www.isovanhemmat.fi

Pirkko-Leena Koponen Hämeenlinnasta kirjoitti kirjoituskilpailuun nimimerkillä *Laituri*

Jos eläisin Koivistolla

(kuvitelmaa, jos Karjalaa ei olisi menetetty)

Kotikaupunkini Koivisto elää hyvin vilkasta aikaa. Niin kai se on aina elänyt. Sen asukasluku on kasvanut, eikä täältä siirrytä suuriin keskuksiin. Nuorille on hyviä ja kiinnostavia opiskelupaikkoja, ja työtä on kaikille.

Viime aikoina Koiviston kaupunki on ollut paljon esillä tiedotusvälineissä monesta syystä. Yksi on tietysti runsas kulttuuri- ja matkailutarjonta, toisena syynä ovat vireillä olevat kuntaliitokset. Jo aiemmin Koiviston osiksi ovat tulleet saaristokunnat Seiskari, Lavansaari ja Tytärsaari. Nyt neuvotellaan muista naapureista. Asukkaiden mielenkiinnoksesta ovat meneillään.

Monessa suhteessa Koivisto on niin kuin Suomen muutkin paikkakunnat. Makslahdessa nousevat samat ABC-, Citymarketin ja Prismatornit kuin muuallakin, ja Humallahteen on rakennettu samanlainen valtava ostosparatiisi, jollaisia on monin paikoin koko maassa. Täällä sen nimi on Isopurje. Uusia kerros-, rivi-, ja omakotitaloja on paljon, mutta vanhaakin on sentään säilytetty. Iso ja komea jäähalli on Viipurintien varressa Makslahdesta keskustaan päin, ja sen vieressä ovat muut urheilupaikat.

Kaunis kymmenen vuotta sitten valmiiksi saatu kulttuurikeskus on hyvä paikka. Siellä on hienosti palveleva kirjasto. Siellä käyn usein lainaamassa kirjoja, lukemassa lehtiä, kuuntelemassa luentoja ja keskusteluita, katsomassa näyttelyitä ja joskus käyttämässä tietokonetta. Se on opiskelijoille tärkeä paikka, ja heitähän täällä on paljon.

Samassa kulttuuritalossa on myös teatteri, ei kovin suuri, mutta hyvin toimii. Se on tasokas harrastajateatteri, jolla on ammattiohjaaja. Hän on erinomaisen idearikas ja mukaansa saava nainen. Olen ollut joissakin esityksissä pienissä osissa tai hankkimassa rekvisiittia. Viimeksi teimme Koiviston historiaan liittyvästä tarinasta näytelmän, jossa oli paljon väkeä, oli musiikkia ja tanssiakin. Se oli hieno työ, ja sitä tultiin katsomaan linja-autoilla kauempaakin. Kesäisin meillä on ollu ulkona soutustadionilla monenlaisia esityksiä. Siellä on kerran tai kaksi kertaa viikossa yhteislaulutilaisuuksia, ja niissä käyn aina, jos vain voin.

Musiikkia täällä kuulee paljon. Kulttuuritalossa, koulujen juhlasaleissa, kirkossa, soutustadionilla, saarissa ja rannoilla on vaikka minkälaisia konsertteja ja esityksiä. Täällä on monenlaisia yhtyeitä ja soolosoittajia, kuoroja ja pieniä lauluryhmiä, jotka esiintyvät ahkerasti.

Musiikin lajejakin on paljon. Minä en kuulu mihinkään musiikkiryhmään, mutta käyn kyllä mielelläni kuuntelemassa niitä. Kuulusiksi ovat tulleet jokavuotiset Koiviston musiikkijuhlat. Niille tulee esiintyjiä muualtakin mm. Viipurista, Pietarista, Tallinnasta ja Helsingistä. Juhlien aikana musiikkia kuulee joka puolella. Kirkko ja konserttitalo ovat konserttien pääpaikat, mutta monissa muissakin paikoissa, rannoillakin soitetaan. Lippuja voi olla vaikea saada, ellei varaa niitä ajoissa. Olen ollut vapaaehtoistoissa musiikkijuhlien monenlaisissa tehtävissä, ja se on hauskaa.

Koivistolla on monenlaisia kouluja. Ala- ja yläkouluja on eri puolilla kaupunkia. Lukio on keskustassa lähellä kulttuuritaloa. Siellä voi opiskella tavallisten aineitten ohella esimerkiksi merenkulkuun ja vesillä liikkumiseen liittyviä tietoja ja taitoja ja jopa meribiologiaa. Niiden vuoksi Koiviston lukioon pyritään laajalta alueelta. Minäkin suoritin joitain kursseja siltä alalta, mm. saaristolaiivurikurssin. Osaan sitten liikkua näillä vesillä aivan hyvin. Lukion jälkeen voi opiskella ammattikorkeakoulussa ja Viipurin yliopiston alaisessa meriosastossa, joka on suosittu opiskelupaikka. Se tekee yhteistyötä Pietarin Meriakatemian kanssa. Jotkut koulukaverini jatkoivat siellä.

Minä valmistuin ammattikorkeakoulun matkailualan linjalta, ja nyt olen ollut aika monenlaisissa alan töissä. Täällähän niitä on esimerkiksi merikylpylän perinteitä jatkavassa Rantasipi-Koivistossa. Koiviston hiekkarannat ovat edelleen houkuttelevia, vaikka ikävä kyllä vesi ei enää ole yhtä puhdasta kuin ennen. Suomenlahden vesi rehevöityy ja syytämme siitä paljolti Pietaria, mutta kyllä me suomalaisetkin likaamme.

Satama on suuri työpaikka, ja laivat tulevat ja lähtevät, kuten ennenkin. Täällä on myös paljon mereen ja saaristoon liittyviä harrastuksia ja toimia. Purjehtiminen on suosittua, ja purjehduskлубiin kuuluu paljon ihmisiä. Minulle se on liian kallis harrastus. Kuuluin aikoinani meripartiolaisiin, ja olen vähän mukana vieläkin. Nyt teen soutu- ja kanoottiretkiä ystäväni tai perheen kanssa. Uiminen on tietysti mukavaa, ja täällä siihen

on todella hyvät mahdollisuudet. Melkein keskustassa on uimastadion, ja pienempiä uintipaikkoja on pitkin ranoja. On hauska tehdä eväretki jonnekin rannalle ja viettää siellä vapaapäiviä.

Nyt on talveksikin kehitetty turisteille houkutusia. On pilkkikisoja, luistelua, kelkkaretkiä jäällä, hiihtoa tietysti ja rekiretkiä saaristoon. Kesällä on tietysti keikka sellaista, mitä oli ennenkin, mutta uuttakin on syntynyt. Nyt on esimerkiksi Koivusaaren Eistilässä pidetty hyviä taideleirejä, valokuvauskursseja pidetään, joogaa harrastetaan, liikuntaa monenlaisia. Kirjallisuusteamaviikkoja on pidetty kauan, ja ne ovat hyvin mielenkiintoisia. Niihin haluan osallistua aina. Nyt olen menossa myös Eistilän taidekurssille kokei-

lemaan maalaamista. Maisemat ainakin ovat hyvät, ja siellä on hyvät kurssilaiset ja opettajat.

Yksi erikoinen asia on, että täällä tehdään joka vuosi arkeologisia kaivauksia. Niillä on saatu selville paljon uutta tietoa Koiviston vanhasta historiasta. Näillä vesillä ja rannoilla on liikuttu jo aamoin, viikingit ja muut. Olen ollut kaivauksilla avustajana, ja se on ollut hyvin hidasta, mutta silti jännittävää työtä.

Tänne rannoillemme pyrkivät monet muualta Suomesta, ja tietysti venäläiset. Toistaiseksi kaupungin johto ei ole antanut lupaa myydä maata ulkolaisille, ja se on minusta hyvä.

Kyllä täällä Koivistolla on minun mielestäni hyvä asua. Täällä on sitten helppo lähteä käymään

muuallakin, jos mieli tekee. On nopeat junayhteydet ja pikavuorot ja laivaliikenne toimii mainiosti. Palvelut toimivat kohtuullisesti ainakin. Päiväkoteja on kuulemma liian vähän, mutta lisäksi on pieniä perhekoteja ja mummoja. Sairaat on saatu hoidetuksi hyvin. Lääkäreitäkin saatu, kun täällä on heille hyvät työ- ja asumisolosuhteet. Vanhuksilla on aika kaunis talo, jonka ikkunoista saa katsella merinäköalaa, johon heistä useimmat ovat elämässään tottuneet. Sinne joukkoon kai minäkin sitten joskus muutan.

Laituri

Kirjotuksi ja kuulumissii

Kun Matti Heinonen putosi mereen

Koivistolaisia merimiestarinoita Usko Ivaskan kertomina 2/4

91 vuotias koivistolainen kauppalavuri ja merimies Usko Ivaska muistelee menneitä aikoja merillä.

Jussi Heinonen oli taas seilaamassa Gerdaa Itämerellä täydessä puutavaratäkkilastissa. Perämiehenä hänellä oli poikansa Matti. Jussi oli myös uskovainen mies, ja heillä Matin kanssa oli toisinaan väittelyjä uskonasioista, sillä Matti ei oikein niistä suurimmin piitannut.

Oli myötäinen tuuli, ja meno oli leppoisaa. Tuuli kuitenkin muutti sen verran suuntaansa, että Gerdalla jouduttiin puomia muuttamaan toiselle puolelle, toisin sanoen laiva joutui tekemään jii-

pin. Siinä manööveratessa sattui, että puomi pääsi ennen aikojaan irti ja löi yli toiselle puolelle. Matti sattui olemaan lastin päällä juuri silloin ja puomi pukkasi hänet mereen. Onneksi isku ei osunut

pahasti ja Matti oli täysin tajuisaan pudotessaan mereen.

Gerdan perästä oli aikaisemmin laskettu mereen laahuslokki mittaamaan kuljettua matkaa. Matti sai kiinni lokiliinasta, ja muut miehet alkoivat vetää häntä takasin laivaan. Isä-Jussi oli hermona kannella katsomassa tapahtumaa. Kun Matti oli saatu Gerdan kylkeen, laskettiin hänelle leidarit. Matti oli riski mies, ja

hänellä oli vielä niin paljon voimia jäljellä, että jaksoi itse kivuta takaisin kannelle. Hänen päästyä peräkannelle Isä-Jussi sanoi, että nyt saat kyllä kiittää Jumalaa, siitä että kävi näin hyvin, että loki oli ulkona ja että sen liina kesti. Matti vastasi siihen, että itseäni saan asiasta kiittää, sillä eilen otin vanhan ja puoliksi mädäntyneen liinan pois ja laitoin tilalle uuden ja vahvan liinan.

Taietta "Kajuuttaa" ja jokahisel

Männä vruen lokakuus piettii taas Turus "Vanha aja iltamat" ja siel Raimo Saarinen lahjotti kuunari Koivistoo ja Koivisto kirkkoo esittävä R Honkaharjun maalaaman kommeen taulun. Jokahisel on mahdollisuus päässä taulun omistajaks ko ostaa siint tehyn kauniin kortin , joka soppii lähetettäväks nii jouluun ko juhannukseenkii.

Kuvas vasemmalt Raimo Saarinen, taulu, Eero Ahtikari ja Heimo Pulli.

Merkillinen mies

Anjalankoskelainen Seppo Mäkinen on merkillinen mies. Ainakin, jos merkkillisenä pidetään sitä, että miehen pinssi- ja rintamerkkikokoelmassa on 32 000 erilaista merkkiä 65 eri maasta. Mäkinen on merkeillään päässyt Guinnessin ennätysten kirjaankin.

Mäkisen kokoelmaa, mainospinsejä, kuvia kuuluisuuksista, poliitikoista, urheilijoista, autoista, historiasta pääsee ihastelemaan Helsingin Sanomain säätien ylläpitämässä Päivälehdin museossa 13.2.-12.4.2009. Museon osoite on Ludviginkatu 2-4, Helsinki ja näyttely on auki tiistaista sunnuntaihin klo 11-17. Näyttelyyn on vapaa pääsy ja mukaan kannattaa ottaa ulkolaiset vieraatkin,

koska näyttelyyn voi tutustua suomen, ruotsin, englannin ja venäjänkielisen esitteiden avulla. Helmikuun puolessa välissä avattavan näyttelyn avaa toinen merkillinen mies, Simo Frangen. Minkähän anagrammin pinsseistä hän avajaispuheeseen kehittääkään.

Viidakkoseikkailu

*Sinulla on kylmä, olet keskellä talvea.
Käperryt peiton sisään ja suljet silmäsi.
Kuvittelet, että olisit Afrikan lämpimillä biekkarannoilla.*

*Odotat hetken kunnes sinulle tulee lämmin.
Avaat silmät ja näät:
jylhät vuoret, kirkkaan sinisen veden, palmut ja upean auringonlaskun.
Olet siellä, missä aina olisit halunnut olla.
Otat askeleen jos toisenkin ja kosketat sileää hiekkaa.*

*Et maltia odottaa seikkailua, jonka tiedät pian tulevan ja josta olet aina haaveillut.
Haluat ottaa elämässäsi uuden haasteen ja toteuttaa sen.*

*Kuljet kohti palmuja ja koko viidakkoa, joka on paikka, josta et ikinä lähtisi.
Tulet palmujen keskelle ja kuulet jo eläinten tervehtivän sinua.
Sinulle tulee turvallinen ja onnellinen olo, kun koko viidakko odottaa juuri sinua.
Hymy huulillasi astut yhä syvemmälle viidakolle.*

*Yhtäkkiä havahdut ääneen ja heräät.
Huomaat, että olet kotona omissa sängyssä ja luulet koko jutun olevan unta.
Mutta sisimmäsäsi tiedät, että se oli totta!*

Anniriina Rantanen 10v.
Valkeavuoren koulu, Kaarina

Valkeavuoren Koulun Kulttuuriviikon 1. palkinto kirjallisuus-sarjassa.

Anniriinan isoisä (pappa) on Henry Mäkeläinen
Koiviston Saarenpäästä.

Kellotirektiivit

*Mei Ristakkii tän tietää, et miu mielihjelmai o Uutiset.
Mut usjast miul käyp nykyjää nii,
et mie havahun telkkaruutisii vast sillo, ko kello on jo viis yli,
ja uutiset onkii männeet ohi.*

*Mie luulisi, et tää tälläne liia myöhäne uutisil herräämine johtuu siint, et EU-tirektiivit ovat kellotkii panneet pökerryksii,
ja täystunnit nyt Suomes alkaatki viis minuuttii enne ko aikasemmi!*

Martti Piela

Kirjotuksi ja kuulumissii

Liisa Ake-Helariutan evakkomuistokirjasta uusi painos

Karjalan Koivistolta Vanhalle Malmille julkaistiin ruotsiksi

Koiviston Koivusaaren Eistilän kylässä syntynyt Liisa Ake-Helariutta teki evakkomuistoistaan kirjan. Paraisilla eläkepäiviään viettävän opettajan kirjasta otettiin neljäs laajennettu painos. Samassa yhteydessä kirja julkaistiin myös ruotsiksi.

Paraisten Kotiseutuyhdistys otti historiallisen ensiaskeleen jo vuonna 2003 julkaistessaan ensimmäinen suomenkielisen teoksen. Yhdistyksen julkaisussa no 17, nimeltään *Karjalan Koivistolta Vanhalle Malmille*, Liisa Ake-Helariutta kertoo nuoren tytön tuntemuksista evakkoon joutumisesta ja Paraisten ruotsalaiseen ympäristöön sopeutumisesta. Joulukuussa 2008 yhdistys otti seuraavan merkittävän harppauksen, kun kirjan neljäs laajennettu painos julkaistiin sekä suomeksi että ruotsiksi.

Uusimman painoksen julkistamistilaisuudessa Paraisten kotiseutuyhdistyksen puheenjohtaja Göran Grönroos kertoi yhteistyön Liisa Ake-Helariutan kanssa olleen menestyksekkästä.

– Yhteistyössä Liisan kanssa tehty ensimmäinen pelkästään suomeksi julkaistu teos osoittautui melkoiseksi menestykseksi yhdistykselle. Nyt olemme päässeet yhteistyössä etenemään, kun Svenska Kulturfondenin apuraha auttoi yhdistystämme tekemään Liisan kirjasta käännöksen ruotsiksi, iloitsi Göran Grönroos.

Kirjan kääntämisestä vastannut Rune Rantala kertoi kerran lähteneensä mukaan matkalle Liisan kotiin Koivusaaren kauniiseen Eistilän kylään. Matkalla kehitettiin idea kirjan kääntämisestä.

– Luulin silloin, että kyseessä olisi ensimmäisen painoksen kokoinen noin satasivuinen kirja. Lopputuloksena olikin 300-sivuinen teos, mutta kyllä siitä selvitettiin, naurahhti Rune Rantala.

Musiikillista nautintoa tarjosivat Jaalamiehet, jotka pyrkivät pitämään yllä koivistolaista lauluperinnettä. Heitä säästi haitarilla Veikko Rantala ja Liisan aviopuoliso Panu Helariutta oli saanut käyttöönsä aivan uuden soittimen, Koivistolta peräisin olevan anopin pyykkilaudan.

Tietoa kokemuksista nuorille

Liisa Ake-Helariutta kertoo vierailleensa useita kertoja kouluissa kertomassa evakkomatkaistaan ja sen jälkeisistä tapahtumista. Aineistoa hän on käyttänyt luokasteen mukaan. Hän kertoo kir-

joittaneensa kirjan siksi, että sitten kun ei itse enää jaksa, ovat kertomuksen luettavissa.

– Eläkkeellä olevana opettajana minua on pyydetty monena vuotena vierailemaan kouluissa, yhdistyksissä ja tilaisuuksissa kertomassa evakkomatkastamme, jolle lähdimme Koiviston Koivusaaresta 30. marraskuuta 1939. Olin silloin itse vain 5-vuotias. Pitkän, monivuotisen ja raskaan evakkomatkan kokemukset jättivät jälkensä evakuoituihin, lapsista vanhuksiin. Vieläkin herää tunnemuistoja ja kysymyksiä, mutta vastaajia on enää vähän. Yksi syy tämän kirjan kirjoittamiseen oli halu jättää tietoa kokemuksistamme voimaksi nuorille, korostaa Liisa.

Kirjoittaja toteaa, että siirtyminen ei ollut helppoa siirtyjille eikä vastaanottajille. Elintavat, tottumukset ja murteet kun saattavat olla kovinkin erilaisia.

– Me evakot yritimme sopeutua kaikkiin tavoin, jopa välttämällä karjalanmurrettamme, ettei meitä tunnistettaisi evakoiksi.

Erittäin raskaana Liisa pitää ajanjaksoa, jolloin heitä siirrettiin paikasta toiseen muutaman kuukauden välein.

– Juuri kun tutustui johonkin mukavaan leikkikaveriin, tuli taas muutto ja ero. Ehkä siksi tulimme varovaisiksi solmimaan ystävyyssuhteita. Mielessä oli että pian taas muutetaan.

Historiaa ja nykypäivää

– Vanhempiemme kokemuksista ymmärsimme että siellä Koivusaarella elämä oli täyttä elämää kovasta työstä huolimatta. Kotiseudun valokuvia ei ollut paljon. Ensimmäisellä kotiseutumatkalla 1991 näimme kertaheitolla saarten kauneuden, mutta myös sen surullisen puolen. Kotikylät olivat surkeassa kunnossa, kertoo Liisa tuntemuksistaan.

Hän on onnellinen siitä, että hänen vanhempansa (Toivo ja Annikki Ake) jaksivat vielä silloin kulkea paikasta toiseen kertoen saaren tapahtumista, kuka missäkin asui ja mitä teki.

– Ikävä kyllä tuli 10 vuoden tauko saareen pääsyssä. Silloin maalailin akvarelleja saaren näkymistä,

Liisa Ake-Helariutta esitteli kirjan julkistamistilaisuudessa Koivistoa myös taulujensa ja kalvokokoelmansa välityksellä.

Koivistolaisryhmä Jaalamiehet laulaa viikoittain. Panu Helariuttakin on vahvasti koivistolainen ainakin pyykkilaudan ja puolison kautta.

ja kirjoitin suppean muistelon evakkomatkastamme. Nyt olen onnistunut vierailemaan saarella kolmena perättäisenä kesänä. Kotisaaritietouteni on kasvanut, ja minulla toisen polven koivistolaisena olisi jaettavaa kolmannelle ja neljännelle polvelle.

Kirjaansa Liisa on kirjoittanut sekä historiaa että nykypäivää. Aikaisemman evakkokokemuksia sisältäneen osan jatkoksi hän kertoo viimeaikaisista kotiseutumatkoista. Nykypäivän tilanne saa oman osansa, onhan hänen mukaansa saarten kohtalo nyt jännittävässä vaiheessa. – Venäjän taholta ne on nimetty luonnonsuojelusaariksi. Saarem-

me ”iskuryhmä” sai kesällä luvan vierailla saarella raivaamassa polkuja kiinnostavasta kohteesta toiseen ja merkitä reitit maamerkeillä puihin. Meillähän on saaren alkuperäisiä karttoja ja historian tuntemme. Heti polkujen valmistuttua saareen vaelsi luontoprofessoreita niin Suomesta kuin Venäjältäkin. Olivat löytäneet runsaasti kiinnostavia kasveja, jopa viikinkien jäljiltä, valaisee Liisa Ake-Helariutta.

Kirjansa uusimpaan painokseen tekemissään lisäyksissä Liisa kertoo sanoin ja kuvin sekä näistä luontopolkujen merkkäusmatkoista, että muista onnistuneista

Tiedustelut:

Liisa Ake-Helariutta
Munkvikintie 30 C,
21600 Parainen
0400 694 603
liisa.ake@luukku.com

kotiseutumatkoista.

Hän suosittelee koivistolaisille nuorille matkaa saariin, koska elämyksiä on tarjolla. Hänen itsensäkin tekee kuulemma mieli taas ensi kesänä mennä katsomaan tilannetta.

– Koivusaaren ovat tervetulleita kaikki, joita kiinnostaa elämysmatkailu. Se on saanut rauhassa kasvaa ja kehittyä monta vuosikymmentä sotien jälkeen. Rikas ja monipuolinen kasvusto on päässyt elpymään. Linnut sirkuttavat ja käki tietysti kukkuu tervetulleeksi, kuvailee Liisa.

Kullervo Huppunen

Onnitteluit` ja muistamissii`

Tasavallan Presidentti Tarja Halonen on myöntänyt 5.12.2008 Talousneuvoksen arvonimen Toimitusjohtaja KALEVI LUUKKAISELLE.

Tällä palstalla julkaisemme onnitte-
luja. Ilmoitus kuvallisena 6e.
Aineisto digitaalisena otsikolla: Koiviston viesti/onnittelut, osoitteeseen: studio@salokanneltoivonen.fi. Muussa tapauksessa disketti, CD-levy tai valokuva osoitteeseen: Studio Salokannel Et Toivonen, Hämeenkatu 5, 15110 Lahti.

Tekstiä voit liittää mukaan 90 kirjaimen verran. Kuvien lähetyksellä omalla vastuulla. Kuvat palautetaan vain jos mukana on osoitteellinen kirjekuori postimerkkeineen.

Tääl` tapahtuu

Helsingin Koivistolaiset ry.

Kokoontuu Karjalatalon Laatokka-saliin tiistaina helmikuun 10. päivänä klo 18 viettämään tupailtaa koivistolaisten runojen merkeissä.

Tuutha Siekii kuulemaa ja ihastelemaa aitoja koivistolaisten ”pöytä-laatikkorunoilijoiden” hengentuotteita! Luvassa on mukava tupailta hyvässä seurassa runoja kuunnellen, kohviikii on tarjolla sekä piirakoita. Muista tulla!

Yhdistyksen sääntömääräinen vuosikokous pidetään tiistaina maaliskuun 10. päivä klo 18 Karjalatalon Laatokka-salissa. Johtokuntaan kaivataan täydennystä! Mielipiteesi ovat meille tärkeitä.

Lämpimästi tervetuloa vuosikokoukseen, haluamme edelleen pitää koivistolaisuutta yllä pääkaupunkiseudulla!

Vuosikokouksen jälkeen pidetään samassa paikassa kevätkauden viimeinen tupailta.

Juhani Villanen kertoo pitkäaikaisella kokemuksella Kyproksesta ja siitä, miten jaetun saaren asukkaiden kohtalot muistuttavat meidän karjalaisten kokemuksia. Tervetuloa!

Naisten kerho ja perinnetoimikunta kokoontuvat Karjalatalon Inkeri-salissa: 26.1.2009 klo 13, 23.2.2009 klo 13 ja 23.3.2009 klo 13.

Yhteinen lounas huhtikuussa päättää kevätkauden tapaamiset.

Teatterissa käynneistä kiinnostuneet, ottakaa pikaisesti yhteyttä puh. 050-5879140/ Riitta tai 050-5165651/ Tuula.

Johtokunta

Suomen Koivisto seura ry.n vuosikokous 7.3.2009 klo 10.30

Ravintola Iris, Aleksanterinkatu 20, Porvoo

Esillä vuosikokousasiat

Suomen Koivisto seura ry.n talvipäivät 7.3.2009 klo 13.00

Ravintola Iris, Aleksanterinkatu 20, Porvoo

Tarjolla noutopöytä noin 25€

Tiedättekö? - vastaukset.

1. Kustaa Waasa v.1548
2. Humaljoen kylän miehet.
3. Maanviljelijä August Matikka.
4. Maks lahti oli maamme suurin pyöreän puun vientisatama.
5. V.1937
6. Paavo Juhonpoika Tommo Mannolasta, joka v.1846 hankki siemenperunaa.
7. 23,91 ha
8. Opettaja Anna Airila
9. Noin 6200 henkeä
10. Nimitykset tarkoittavat Tiurinsaaren kalastusalueilla olleiden apajien nimiä.

Kysymykset ja vastaukset heinäkuun 1954 Koiviston Viestistä.

Korjaus

Koiviston kirkon valmistumisvuosi oli marraskuun Viestin vastauksissa väärin. Oikea vuosi on 1904, eikä 1940, kuten lehdessä luki.

Tervetuloa perinnepiirakkakurssille 21.2.2009

Vatnuorin kyläyhdistyksen perinne-piirakkapäivälliset järjestetään sunnuntaina 22.2.09. Tavoitteena on siirtää Vatnuorin kylän ruokaperinteitä sukupolvelta toiselle. Siksi tänä vuonna järjestetään piirakkakurssi, jossa juhlapäivällisten päivällispiirakat leivotaan. Pääemäntänä toimii Paula Hovi. Kurssilaiset leipovat piirakat lauantaina 21.2.09 klo 9-17 ja toimivat sunnuntain päivällisellä tarjoilijoina. Kurssille odotamme mukaan erityisesti nuorempaa sukupolvea, mutta kaikki kiinnostuneet saavat ilmoittautua. Kurssi on maksuton.

Sekä kurssi että juhlapäivällinen järjestetään Järvenpäässä Kinnarin koululla (Koulukuja 3). Yhteistyössä mukana Suomen Koivistoseuran Seniorit.

Lisätietoja ja ilmoittautumiset viimeistään 8.2.2009.

Päivi Rikkola / 040 509 1549 tai paivi.rikkola@kotikone.fi

Piirakkapäivälliset sunnuntaina 22.2.2009

Vatnuorin kyläyhdistys järjestää yhdessä Suomen Koivistoseuran Seniorien kanssa piirakkapäivälliset sunnuntaina 22.2.2009 klo 13 Järvenpään Kinnarin koululla, os. Koulukuja 3. Ohjelmassa piirakan syönnin lisäksi pianonsoittoa, yksinlaulua, lausuntaa sekä professori Tapani Hovin luento ”Ystävämme bakteerit”.

Liput 20e. Paikkoja 120 hengelle.

Ennakoilmoittautumiset 15.2.09 mennessä.

Paula Hovi / 050 384 7792

Päivi Rikkola / 040 509 1549 tai paivi.rikkola@kotikone.fi

PS. Kyläyhdistys kaipaa vanhoja valokuviasi, muista ottaa mukaan. Katso tarkemmin joulukuun Koivistonviestistä.

Käsiini on tullut hyväkuntonen kirja: Koivistolaiset 1939

Minulla ei ole juuria Koivistolle, joten saattaisin myydä sen käypään hintaan.

Olisiko Teillä vinkkiä asiakkaasta joka tarvitsisi ko kirjaa.?

Ystävällisin terveisin

Jorma Hirvensalo

Veikkola

puh 0400-447892

Kuvia Koiviston kirkosta?

Olen tekemässä kesän Koiviston Juhlille käsityönäyttelyyn keramiikkaa. Sitä varten tarvitsisin mallikuvia Koiviston kirkosta. Tarvetta olisi erityisesti kirkon takapuolelta otetuille kuville.

Kyllikki Orvasto

puh 0400-484 600

kyllikki.orvasto@pp1.inet.fi

Koiviston Viesti Helmikuussa

Lehden toimitus pääsee seuraamaan isensä ilmoitukset olisivat jo tammikuun 23 pv. jälkiä. Kuunari Helenalla seilaamme maailman merillä. Käytännössä meriseikkailu aiheuttaa pieniä käytännön järjestelyjä. Toivomme, että helmikuun lehteen halutut ilmoitukset olisivat jo tammikuun 23 pv. perillä toimituksessa. Toimitus

KOIVISTON AUTO
www.koivistonauto.fi